

**UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
„VICTOR BABEȘ” DIN TIMIȘOARA**

PREVENIREA ȘI GESTIONAREA SITUAȚIILOR DE MALPRAXIS

**SUPORT DE CURS PENTRU PROGRAMUL UNIVERSITAR DE MASTER
RESPONSABILITATEA JURIDICĂ A PERSONALULUI MEDICAL**

Prof.univ.dr. Ramona Amina POPOVICI

RĂSPUNDEREA PENALĂ A PERSONALULUI MEDICAL

❖ *Considerații introductive*

- misiunea fundamentală a activității profesionale a medicului este aceea de a prezerva în mod obiectiv, eficient și nediscriminatoriu, viața, sănătatea și integritatea fizică și psihică a ființei umane
- dincolo de satisfacții, împliniri și bucurii, activitatea profesională a medicului are și un grad crescut de responsabilitate
- din punct de vedere juridic, răspunderea medicului pentru actul medical îndeplinit în mod defectuos poate îmbracă forme diferite, putând include răspunderea civilă, disciplinară sau chiar penală
- răspunderea penală este acea formă a răspunderii juridice ce intervine odată cu încălcarea normei de drept penal
- în sens restrâns, prin răspundere penală înțelegem obligația unei persoane care a săvârșit o infracțiune de a da socoteală și de a suporta o sancțiune penală pentru fapta sa
- răspunderea juridică, în general, și răspunderea penală, în special, are un temei, un fundament, în lipsa căruia nu poate exista
- fundamentul răspunderii penale este precizat de însuși legiuitorul penal care în art. 15 alin. (2) Cod penal prevede că ”Infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale”
- norma penală precitată (art. 15 alin. (2) Cod penal) consacră principiul potrivit căruia infracțiunea este unicul temei al răspunderii penale, ceea ce înseamnă că nimeni nu poate fi tras la răspundere penală decât în măsura în care a săvârșit o infracțiune
- pentru ca o fapta antisocială să constituie infracțiune, trebuie să întrunească cele **trei trăsături esențiale** prevăzute expres la alin. (1) al art. 15 Cod penal, respectiv: **tipicitatea** (fapta să fie prevăzută de legea penală), **antijuridicitatea** (fapta să fie săvârșită cu vinovăție, să nu fie justificată) și **imputabilitatea** (fapta să fie imputabilă)

- infracțiunea presupune ca fapta concret săvârșită să se plieze pe modelul abstract (tip) descris în norma de incriminare, să fi fost comisă cu forma de vinovăție cerută de lege, să aibă caracter ilicit, adică comiterea ei să nu fie autorizată de o altă norma juridică (penală sau extrapenală) și să fie imputabilă, reproșabilă, ceea ce implică din partea făptuitorului capacitatea de a înțelege fapta și urmările ei, precum și de a-și dirija conduita în consecință
- angajarea răspunderii penale a personalului medical poate naște o dezbatere amplă în raport de particularitățile sale
- apreciem importantă sublinierea referitoare la *calitatea subiectului activ* în cazul răspunderii medicale penale
- potrivit Codului penal, subiectul activ al unei infracțiuni este persoana fizică care a participat nemijlocit la săvârșirea faptei prevăzută de legea penală
- în condițiile în care subiect activ al unei infracțiuni poate fi orice persoană fizică, raportându-ne la relația medic-pacient, ***subiectul activ va fi unul calificat***
- persoanele fizice din domeniul medical care pot răspunde din punct de vedere penal sunt medicul, medicul dentist, farmacistul, asistentul medical sau moașa
- identificarea tipurilor de infracțiuni care pot fi comise de către personalul medical, în general, și de medic, în special, în exercitarea atribuțiilor profesionale are la baza îmbinarea a doua elemente distincte, respectiv: 1) infracțiunile existente în legislația penală națională în vigoare și, 2) legătura directă ce există între activitatea profesională a personalului medical și viața, sănătatea, integritatea fizică și psihică a pacientului
- în activitatea de realizare a actului medical, medicul nu este predispus la comiterea oricăreia dintre infracțiunile prevăzute de legislația penală, ci doar la anumite categorii de infracțiuni, respectiv acelea prin care sunt lezate atributele esențiale ale persoanei constând în viața, sănătatea, integritatea fizică sau psihică
- alături de infracțiunile prin care sunt lezate valorile sociale menționate, pot fi comise și infracțiuni din categoria celor de serviciu, aceasta deoarece medicul, atunci când își exercită

competențele profesionale se află în desfășurarea unei activități de serviciu, activitate care trebuie îndeplinită în mod corect, cu respectarea intereselor legale ale persoanei

- în operațiunea de identificare a infracțiunilor ce pot fi comise de către medic în exercitarea atribuțiilor profesionale trebuie ținut seama de ideea de culpă profesională care stă la baza definirii noțiunii de "malpraxis medical", ceea ce înseamnă că forma de vinovăție imputată medicului, de regulă, este culpa și nu intenția

- infracțiunile pe care le poate săvârși un medic în exercitarea profesiei sale se plasează, din punct de vedere al reglementării lor, fie în Partea Specială a Codului penal, fie sunt prevăzute în legi speciale

- în cadrul infracțiunilor prevăzute de Codul penal care pot fi săvârșite de medic pe parcursul exercitării profesiei se pot include următoarele: uciderea din culpă (infracțiune contra vieții), vătămarea corporală din culpă (infracțiune contra integrității corporale sau sănătății), divulgarea secretului profesional, infracțiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul, infracțiuni de corupție, infracțiuni de fals în înscrisuri, folosirea abuzivă a funcției în scop sexual sau prelevarea ilegală de țesuturi sau organe

- **obiectul juridic** al unei infracțiuni reprezintă valoarea socială protejată de norma juridică penală, căreia i se aduce atingere prin comiterea infracțiunii

- în raporturile dintre medic și pacient cel mai des întâlnit obiect juridic protejat de legea penală este viața, integritatea fizică sau sănătatea pacientului

- în cazul săvârșirii de către medic a infracțiunii de divulgare a secretului profesional obiectul juridic constă în protecția intimității vieții private și a libertății persoanei de a încredința date privind viața sa privată

- definirea noțiunii de obiect material al infracțiunii

- **obiectul material** al unei infracțiuni constă în lucrul sau ființa împotriva căreia se îndreaptă nemijlocit acțiunea sau inacțiunea ce aduce atingere obiectului juridic

- identificarea **elementului subiectiv** este de asemenea o etapă importantă în ceea ce privește antrenarea răspunderii penale medicale, deoarece în lipsa acestuia nu putem vorbi de infracțiune

- potrivit dispozițiilor art. 16 alin. (2) din Codul penal formele vinovăției sunt **intenția, culpa** sau **intenția depășită (praeterintenția)**
- art. 16 alin. (3) lit. a) și b) Cod penal
- potrivit art. 16 alin. (3) lit. a) și b) din Codul penal, intenția poate fi directă atunci când făptuitorul prevede rezultatul faptei sale și urmărește producerea lui și indirectă, atunci când făptuitorul prevede rezultatul faptei sale și cu toate că nu îl urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui
- în materie medicală, majoritatea faptelor ce întrunesc elementele constitutive ale unei infracțiuni sunt fapte săvârșite din culpă
- forma de vinovăție a culpei prezintă două variante: **culpa cu prevedere** și **culpa fără prevedere**
- art. 16 alin. (4) Cod penal
- potrivit art. 16 alin. (4) lit. a) din Codul penal, “fapta este săvârșită din **culpă cu prevedere**, când făptuitorul prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă, socotind fără temei că el nu se va produce“
- în cazul **culpei fără prevedere** făptuitorul nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să îl prevadă
- forma de vinovăție a culpei relevă o periculozitate mai scăzută a faptei săvârșite, spre deosebire de cea a intenției
- în materia dreptului medical este dificil a se face distincția între forma de vinovăție a culpei cu prevedere și culpa fără prevedere
- pe lângă faptul că faptele comise din culpă sunt sancționate mult mai blând, acestea nu sunt sancționate de legea penală, decât dacă sunt încălcate valori sociale fundamentale, expres prevăzute a fi sancționate
- dispozițiile art. 16 alin. (6) din Codul penal reglementează în mod expres prudența pe care trebuie să o manifestăm pentru faptele comise din culpă, calificarea lor drept infracțiune fiind posibilă doar atunci când legea prevede aceasta

- *fapta comisă din culpă constituie infracțiune numai când legea o prevede în mod expres* - art. 16 alin. (6) din Codul penal
- în cazul oricăreia dintre infracțiunile pentru care poate fi angajată răspunderea penală a medicului legat de actul medical îndeplinit se pune problema existenței sau inexistenței unui comportament neprofesional, inferior unor standarde de competență și pricepere unanim admise și acceptate de către corpul profesional medical având la bază neglijența sau incompetența, comportament ce atrage consecințe negative asupra pacientului
- în ceea ce privește răspunderea penală a medicului, pentru antrenarea acesteia trebuie să se verifice și să se dovedească *caracterul nejustificat al faptei comise* în timpul exercitării profesiei
- caracterul nejustificat al faptei, vizează de fapt caracterul ilicit al acesteia
- potrivit art. 18 alin. (1) din Codul penal, "*nu constituie infracțiune* fapta prevăzută de legea penală, dacă există vreuna dintre cauzele justificative prevăzute de lege"
- prin urmare, existența unei cauze justificative va înlătura caracterul penal al faptei săvârșite de personalul medical în exercitarea profesiei
- având în vedere specificul activității medicale, s-a apreciat în literatura de specialitate că aceste cauze justificate își găsesc justificarea în mod limitat
- cauza justificativă care și-ar putea găsi aplicarea în domeniul medical este *consimțământul persoanei vătămate*
- potrivit art. 22 alin. (1) din Codul penal, "*este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârșită cu consimțământul persoanei vătămate, dacă aceasta putea să dispună în mod legal de valoarea socială lezată sau pusă în pericol*"
- potrivit art. 22 alin. (2) din Codul penal, "*consimțământul persoanei vătămate nu produce efecte în cazul infracțiunilor contra vieții, precum și atunci când legea exclude efectul justificativ al acestuia*"
- referitor la consimțământul victimei (al pacientului) este foarte limitată sfera de aplicare a acestei cauze justificative în domeniul medical

- în condițiile în care viața, demnitatea umană, integritatea corporală sunt protejate de lege, consimțământul unei persoane în legătură cu aceste valori sociale nu produce niciun efect, întrucât titularul nu poate dispune de ele
- în situația prelevării de organe, dacă există consimțământul donatorului exprimat în mod valabil în timpul vieții sale, prelevarea de țesuturi și organe este lipsită de caracterul ilicit
- totodată, dacă actul medical propus de medic este recomandat din motive medicale, dar implică riscuri previzibile, acceptarea lor de pacient prin exprimarea unui consimțământ informat, ar trebui să înlăture răspunderea penală a medicului, chiar și în cazul producerii unor posibile prejudicii
- o altă etapă în stabilirea răspunderii penale a medicului constă în identificarea imputabilității faptei săvârșite de acesta în timpul exercitării profesiei
- cu alte cuvinte, trebuie stabilit dacă făptuitorul (medicul) avea aptitudinea de a-și da seama de consecințele faptelor sale și dacă își putea conduce voința în raport de acestea
- Codul penal reglementează o serie de **cauze de neimputabilitate** care înlătură caracterul penal al faptei săvârșite odată ce se dovedește existența lor
- conform art. 23 alin. (1), "**nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală, dacă a fost comisă în condițiile vreuneia dintre cauzele de neimputabilitate**"
- printre cauzele de neimputabilitate reglementate de Codul penal se numără *minoritatea, constrângerea fizică, constrângerea morală, excesul neimputabil, iresponsabilitatea, eroarea și cazul fortui*
- neaplicarea în domeniul medical a tuturor acestor cauze
- având în vedere criteriile în baza cărora se dobândește titlul de medic, medic dentist, asistentă sau moașă, s-a apreciat în literatura juridică de specialitate opinia potrivit căreia, analiza particularităților cauzelor de imputabilitate ar trebui să se circumscrie constrângerii fizice, morale, excesului neimputabil, erorii și cazului fortuit, excluzând minoritatea din analiza noastră, deoarece în nicio împrejurare personalul medical ca subiectul activ al unei fapte penale nu poate fi un minor

- fapta nu este imputabilă subiectului activ (medicului) care în momentul comiterii acesteia era iresponsabil, neputând să își dea seama de acțiunile sau inacțiunile sale ori nu putea să le controleze, fie din cauza unei boli psihice, fie din alte cauze
- potrivit doctrinei juridice, pentru a putea opera această cauză care înlătură răspunderea autorului, boala psihică a acestuia trebuie să fi existat tocmai în momentul comiterii faptei, înlăturând pe deplin discernământul autorului
- chiar dacă autorului nu îi va putea fi aplicată o sancțiune penală, îi vor putea fi aplicate **măsuri de siguranță**, iar în materie medicală cele mai frecvente măsuri de siguranță sunt cele prevăzute de art. 108 lit. c) din Codul penal, care constau în **interzicerea exercitării unor funcții** sau **interzicerea exercitării unei profesii**
- o altă cauză de neimputabilitate reglementată de Codul penal este eroarea
- **eroarea** este definită în literatura juridică „ca o *falsă cunoaștere a realității*”
- odată constatată, eroarea înlătură răspunderea penală în măsura în care nu se confundă cu ignoranța
- starea dubitativă sau ignoranța presupune doar necunoașterea unui element din realitatea înconjurătoare, neavând ca efect exonerarea de răspundere penală
- în raport de efectul exonerator de răspundere al erorii, în doctrina juridică s-a făcut distincție între **eroarea vincibilă și eroarea invincibilă**
- prin **eroare vincibilă** se înțelege acea eroare care putea fi evitată, dacă autorul ar fi acționat cu diligența necesară
- astfel, chiar dacă autorul faptei nu va răspunde pentru o faptă intenționată, în cazul erorii vincibile, acesta va răspunde pentru o faptă săvârșită din culpă, dacă este astfel incriminată
- eroarea invincibilă este cea care înlătură răspunderea penală, deoarece aceasta nu putea fi evitată, cu toată diligența autorului

- în ceea ce privește situația cazului fortuit, trebuie focalizată atenția asupra condițiilor în care fapta prevăzută de legea penală nu este imputabilă medicului, făcând o analogie cu noțiunea de alea terapeutic
- condiția esențială pe care trebuie să o îndeplinească cazul fortuit pentru a înlătura răspunderea penală este ca împrejurările străine și efectele acesteia să nu poată fi prevăzute ("Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală al cărei rezultat este consecința unei împrejurări care nu putea fi prevăzută"- art. 31 din Codul penal)
- cazul fortuit înlătură atât existența impunității, cât și culpa ca element al vinovăției
- în condițiile în care împrejurărilor din materie medicală calificate drept alea terapeutic nu pot fi prevăzute, acestea vor avea efect exonerator atât în ce privește răspunderea civilă, cât și răspunderea penală
- condiția esențială este ca împrejurările străine și efectele păgubitoare ale acestora pentru pacient să nu poată fi prevăzute de niciun alt medic aflat în aceleași condiții

❖ **Incidența anumitor infracțiuni în domeniul medical**

- așa cum am mai menționat la început, una dintre infracțiunile pe care medicul le poate săvârși în legătură cu exercitarea profesiei sale este ***uciderea din culpă***
- potrivit Codului penal, uciderea din culpă constă în ***fapta de a ucide o persoană fără intenție***
- infracțiunea de ucidere din culpă prezintă și o ***formă agravată*** reglementată în cuprinsul art. 192 din Codul penal, și anume uciderea din culpă care se săvârșește ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere pentru exercițiul unei profesii sau meserii ori pentru efectuarea unei anumite activități
- rațiunea incriminării acestei fapte rezidă în necesitatea de a ocroti viața pacientului, împotriva acelor cadre medicale care nu manifestă prevederea și prudența corespunzătoare, în special în desfășurarea activităților care pot provoca moartea unui om

- temeiul angajării răspunderii penale pentru o faptă săvârșită din culpă poate consta în constatarea unei încălcări obiective a obligației de a acționa cu diligență/atenție
- în exercitarea profesiei sale, care are ca obiect corpul omenesc, medicul pare expus mai mult decât orice profesionist la greșeli imputabile, la infracțiuni de vătămare a integrității corporale, dar legea penală face o distincție clară între rezultatul dorit al tratamentului și rezultatul culpos, adică nedorit al tratamentului
- prin urmare, răspunderea penală este angajată numai ca urmare a existenței unei vinovății a medicului, prezentată sub forma culpei
- identică prin rezultat cu infracțiunea de omor, uciderea din culpă se deosebește de aceasta prin forma de vinovăție
- astfel, atunci când vătămarea a fost produsă de medic cu intenție, situația excede cadrulul discuției noastre, deoarece în aceste împrejurări fapta săvârșită de medic nu mai este legată de profesia sa și în consecință, nu mai este vorba de o răspundere penală profesională
- în cazul infracțiunii de ucidere din culpă este necesar să existe ca formă de vinovăție culpa sub oricare din modalitățile sale (culpa cu prevedere/culpa fără prevedere)
- dacă medicul prevede rezultatul faptei sale (moartea pacientului), dar nu îl acceptă, socotind fără temei că acesta nu se va produce, forma culpei din punct de vedere penal este culpa cu prevedere, iar din punct de vedere al profesiei medicale poate fi o culpă prin nepregătire, medicul nefiind în stare să examineze corect pacientul din cauza slabei sale pregătiri în domeniu
- deși pericolul social al faptei de ucidere din culpă este evident mai redus decât cel al omorului, care presupune intenția, legea incriminează asemenea fapte pentru că ele constituie o gravă amenințare la adresa vieții oamenilor
- obiectul juridic al infracțiunii de ucidere din culpă îl constituie relațiile sociale referitoare la dreptul la viață, asigurat fiecărei persoane prin incriminarea faptelor care aduc atingere acestei valori fundamentale
- corpul fizic al omului asupra căruia se exercită acțiunea/inacțiunea autorului faptei reprezintă obiectul material al infracțiunii, în cazul nostru fiind vorba de corpul pacientului

- subiectul activ al infracțiunii de ucidere din culpă este calificat, trebuind să aibă calitatea de medic care se află în exercițiul profesiei sale
- subiectul pasiv al acestei infracțiuni este și el calificat, fiind reprezentat de pacientul care solicită medicului cunoștințele sale pentru a-l vindeca
- elementul material al infracțiunii poate consta într-o acțiune (ex: intervenție chirurgicală inutilă) sau inacțiune (ex: omisiunea de diagnostic prin neexaminarea bolnavului), iar pentru existența infracțiunii de ucidere din culpă este necesar ca activitatea medicului să producă moartea pacientului
- pentru a putea fi reținută această infracțiune, trebuie să existe un raport de cauzalitate între acțiunea sau inacțiunea făptuitorului și rezultatul produs
- dacă victima a contribuit prin culpa sa la producerea rezultatului, răspunderea penală a medicului nu este înlăturată, cu excepția situației în care culpa victimei (a pacientului) are caracter exclusiv (ex: pacientul care urmează greșit sau nu urmează un tratament prescris corect de medic, nu se prezintă la controlul medical, iar în cele din urmă decedează)
- cea de-a doua formă de culpă specifică dreptului penal este culpa fără prevedere (culpa simplă sau neglijența), care poate fi reținută atunci când subiectul activ (autorul faptei) nu prevede rezultatul faptei sale –moartea victimei–deși în raport cu conduita ipotetică a omului normal trebuia să-l prevadă
- condițiile juridice ale culpei fără preveder (neglijența) includ luarea în considerare a atitudinii pe care orice om rezonabil, în aceleași condiții de lucru și în aceleași împrejurări, ar fi adoptat-o, precum și a măsurii în care un act profesional de natura celui în discuție ar fi putut fi evitat, în aceleași condiții, de orice profesionist de bună-credință
- forma agravată a infracțiunii de ucidere din culpă se realizează potrivit Codului penal, atunci când uciderea din culpă a avut loc ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere pentru exercițiul unei profesii sau meserii (art. 192 alin. (2) Cod penal)

- infracțiunea de ucidere din culpă săvârșită de către medic în această formă agravată se încadrează în prevederile art. 192 alin. (2) Cod penal tocmai datorită calității profesionale a acestuia
- pentru a se reține această formă agravată a infracțiunii de ucidere din culpă trebuie îndeplinite o serie de cerințe: autorul faptei să fie un profesionist ori să îndeplinească o anumită activitate; pentru exercitarea profesiei, activității sau meseriei să existe dispoziții legale sau măsuri de prevedere și aceste dispoziții sau măsuri să nu fi fost respectate
- prin urmare, medicul care în exercițiul profesiei sale cauzează decesul pacientului prin nerespectarea măsurilor și regulilor specifice de practicare a acestei profesii, se face vinovat de săvârșirea infracțiunii de ucidere din culpă în varianta agravată
- o altă infracțiune de care se poate face vinovat medicul în cadrul exercitării profesiei sale, prin încălcarea obligației de diligență și prudență este **vătămarea corporală din culpă**
- infracțiunea de vătămare corporală din culpă intervine ca urmare a nerespectării normelor medicale de tratament, prescrierea de medicamente contraindicate sau aplicarea unor tratamente necorespunzătoare care cauzează vătămarea integrității corporale sau a sănătății, necesitând îngrijiri medicale în raport cu vătămarea produsă

Prin compararea infracțiunii de ucidere din culpă săvârșită de un medic cu cea de vătămare corporală din culpă se pot observa unele asemănări:

- ambele infracțiuni sunt săvârșite din culpă, prin nerespectarea unor dispoziții legale sau a unor măsuri de prevedere specifice diverselor domenii de activitate, printre care și cel medical;
- obiectul juridic al ambelor infracțiuni îl constituie relațiile sociale care se referă la ocrotirea integrității corporale sau sănătății, a vieții fiecărei persoane împotriva faptelor care aduc atingere acestor attribute ale persoanei
- obiectul material al ambelor infracțiuni este corpul pacientului asupra căruia acționează medicul
- subiectul activ al ambelor infracțiuni este medical/personalul medical, iar subiectul pasiv este pacientul

- pentru a putea fi angajată răspunderea penală a medicului pentru infracțiunea de vătămare corporal din culpă trebuie să existe o legătură cauzală între activitatea acestuia și urmarea imediată
- în cercetarea raportului de cauzalitate, organele judiciare trebuie să stabilească în mod concret în ce a constat acțiunea/inacțiunea culpabilă a medicului, să examineze și să verifice cu atenție toate probele administrate în favoarea sau în defavoarea acestuia
- ca și în cazul uciderii din culpă, ceea ce este important este ca activitatea culpabilă a făptuitorului să se înscrie printre cauzele care au determinat rezultatul, și anume vătămarea integrității fizice a pacientului
- latura subiectivă a infracțiunii de vătămare corporală din culpă este atât culpa cu prevedere, cât și culpa fără prevedere
- în cazul culpei cu prevedere, autorul prevede că fapta sa ar putea cauza vătămarea integrității sau sănătății persoanei, nu urmărește și nici nu acceptă acest rezultat, ci speră, fără temei, că el nu se va produce
- în cazul culpei fără prevedere, făptuitorul, desfășurând o anumită activitate, nu prevede că acesta ar putea duce la vătămarea integrității corporale sau a sănătății unei persoane, deși putea și trebuia să prevadă acest rezultat
- urmarea imediată a infracțiunii de vătămare corporală din culpă este diferită de urmarea infracțiunii de ucidere din culpă, constând așadar în vătămarea integrității corporale sau a sănătății
- cea de-a treia infracțiune pe care medicul o poate săvârși pe parcursul exercitării profesiei este cea privind ***divulgarea secretului profesional***
- potrivit art. 227 alin. (1) din Codul penal, "*divulgarea, **fără drept**, a unor date sau informații privind viața privată a unei persoane, de natură să aducă un prejudiciu unei persoane, de către acela care a luat cunoștință despre acestea în virtutea profesiei ori funcției și care are obligația păstrării confidențialității cu privire la aceste date, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă*"

- obiectul juridic al infracțiunii de divulgare a secretului profesional constă în relațiile sociale referitoare la libertatea persoanei de a încredința secrete altor persoane care exercită anumite profesii sau funcții, fără temerea că acestea vor fi divulgate, precum și de a nu i se divulga secretele de care o altă persoană a luat cunoștință în virtutea profesiei sau funcției
- subiectul activ al infracțiunii de divulgare a secretului profesional este unul calificat, infracțiunea putând fi săvârșită numai de o persoană care exercită o profesie sau funcție în virtutea căreia i se încredințează sau află date referitoare la viața personală a cuiva
- acesta este și cazul medicului, care este obligat să păstreze secretul profesional, corelativ dreptului pacientului la confidențialitatea informațiilor privind starea sa de sănătate, rezultatele investigațiilor, diagnosticul, prognosticul, tratamentul, datele personale, în condițiile legii
- în cazul în care această infracțiune este săvârșită de medic și subiectul pasiv este unul calificat, fiind reprezentat de pacient
- dacă doi medici au aflat cu ocazia unui consult anumite date privind starea de sănătate a pacientului și apoi le divulgă, fiecare dintre ei săvârșește separat infracțiunea de divulgare a secretului profesional, nefiind posibil coautoratul
- acțiunea de divulgare se consideră săvârșită și atunci când datele au fost aduse la cunoștința unei singure persoane, deoarece într-un asemenea caz există oricând pericolul ca ele să ajungă și la cunoștința altor persoane
- nu interesează dacă divulgarea s-a făcut în mod direct sau indirect sau dacă au fost divulgate toate datele sau doar o parte din aceste date
- divulgarea datelor trebuie să se realizeze *fără drept*, pentru a putea fi reținută această infracțiune în sarcina medicului
- legea obligă uneori la divulgarea datelor către organele abilitate și, în consecință, fapta nu constituie infracțiune în acest caz
- astfel, medicul are obligația de a aduce la cunoștința organelor competente orice situație de care află și care prezintă un pericol pentru sănătatea publică

- dacă de exemplu medicul apreciază că un pacient minor este victima unei agresiuni sau privațiuni, trebuie să încerce să îl protejeze, uzând de prudență și anunțând autoritatea competentă
- are de asemenea caracter licit divulgarea făcută cu consimțământul persoanei la care se referă datele divulgate
- dacă datele se referă la mai multe persoane, este necesar ca toate aceste persoane să își dea consimțământul la divulgarea lor
- dacă consimțământul este dat pentru divulgarea datelor numai față de anumite persoane, orice divulgare făcută față de o altă persoană are caracter ilicit și constituie infracțiune
- urmarea imediată a infracțiunii de divulgare a secretului profesional săvârșită de către medic constă într-o încălcare a libertății persoanei
- forma de vinovăție cu care medicul săvârșește această infracțiune este *intenția*, care poate fi directă sau indirectă
- medicul trebuie să aibă reprezentarea că divulgă date care i-au fost încredințate de către pacient sau de care a luat cunoștință în virtutea profesiei sau funcției, date al căror secret este ținut a-l păstra, că fapta este de natură să producă un prejudiciu pacientului și că prin săvârșirea ei încalcă libertatea individuală
- o altă infracțiune des întâlnită în domeniul medical care poate fi săvârșită de către medici este *falsul intelectual*

BIBLIOGRAFIE

1. Crișu – Ciocîntă Anda, *Cauze și soluții în malpraxis medical. Răspundere penală*, în revista *Analele Științifice ale Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași*, seria Științe Juridice nr. 1/2016
2. Moldovan A.T., *Tratat de drept medical*, Ed. All Beck, 2002
3. Tudor G., *Răspunderea juridică pentru culpa și eroarea medicală*, Ed. Hamangiu, București, 2010
4. Vida-Simiti I., *Răspunderea civilă a medicului*, Ed. Hamangiu, București, 2013